

BİR ULUSU GİYDİRMEK:

1956-2000 YILLARI ARASI
SÜMERBANK DESENLERİ

İZMİR EKONOMİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR VE TASARIM FAKÜLTESİ ARŞİVİ

12 OCAK / 12 ŞUBAT 2018
ÇANKAYA BELEDİYESİ ÇAĞDAŞ SANATLAR MERKEZİ

PROJE EKİBİ

Prof. Dr. Ender Yazgan Bulgun, Prof. Elvan Özkavruk Adanır, Yrd. Doç. F. Dilek Himam Er, Berrak Sarı, Kardelen Aysel, Nur Ceren Kurt, Zülal Sevinçler

SERGI

Proje Küratörleri: Prof. Elvan Özkavruk Adanır, Yrd. Doç. F. Dilek Himam Er, Öğr. Gör. Jörn Fröhlich
Zaman Çizelgesi, Metinler ve Fotoğraflar: Prof. Dr. Ender Yazgan Bulgun, Prof. Elvan Özkavruk Adanır, Yrd. Doç. F. Dilek Himam Er, Araş. Gör. Elif Tekcan
Sümerbank Tarihi İllüstrasyonları Sergisi: Öğr. Gör. Angela Burns
Görsel İletişim Tasarımı: Araş. Gör. Elif Tekcan
Tudita Logo Tasarımı: Nur Ceren Kurt
İllüstrasyonlar: Kardelen Aysel
Kumaş Baskıları: Filiz Deniz, Zülal Sevinçler
Sözlü Tarih Görüşmeleri: Yrd. Doç. F. Dilek Himam Er, Zülal Sevinçler
Fotoğraf Çekimi: Eran Çeliktaş
Giyisi Üretimi: Jülide İşlek, Yasmin Kıcıroğlu
İngilizce Metin Editörü: Öğr. Gör. Angela Burns
Sergi Hazırlığı: Aslı Kocamanlar, Filiz Deniz, Jülide İşlek

TEŞEKKÜRLER

Sümerbank Halkapınar Basma Sanayii Arşivi'nin Üniversitemize ve Fakültemize bağışlanmasına öncülük ettiği ve proje süresince bizlere verdiği sonsuz destek için **İzmir Ekonomi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Sayın Ekrem Demirtaş'a** teşekkürlerimizi sunarız.

Ayrıca,
İzmir Ekonomi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkan Yardımcısı **Metin Akdurak'a**
İzmir Ekonomi Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. F. N. Can Şımga-Muğan'a**
İzmir Ekonomi Üniversitesi Rektör Yardımcısı **Prof. Dr. Murat Aşkar'a**
İzmir Ekonomi Üniversitesi Genel Sekreter **Levent Gökçe'er'e**

Teşekkür ederiz.

Ancak bugün Ankara'daysak ve sergimizi Ankaralıları ile paylaşıyorsak bu çok kıymetli isimler sayesinde:

Çankaya Belediye Başkanı **Alper Taşdelen'e**,
Çankaya Belediyesi Başkan Yardımcısı **Nafiz Kaya'ya**,
Kültür Ve Sosyal İşler Müdürü **Şebnem Erol'a**,
Kültür Ve Sosyal İşler Müdür Yardımcısı **Murat Saçın'a**,
Çağdaş Sanatlar Merkezi Müdürü **Kenan Metin Utkan'a**,
Çağdaş Sanatlar Merkezi Proje Koordinatörü **Döndü Özkök'e**
ve
Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi çalışanlarına

Kültür mirasımıza, Sümerbank ruhuna ve sergimize verdikleri destek için teşekkürlerimizi sunuyoruz.

ÖNDEYİŞ

Cumhuriyet bir ulusun inşası, yeni bir insanın inşasıdır. Cumhuriyet yerli olmanın, öz gücüne güvenmenin; tarihi, bu topraklarda yaşayanlarla yeniden ve yenilikçi bir tarzda kurmanın adıdır. Bu dönemde görülmemiş bir özveri dayanak yapıldı ve eğitim, sanayi, altyapı hamlesi ile “az zamanda büyük işler” başarıldı. Savaşın, yıkımın, karamsarlığın, yoksulluğun, eğitimsizliğin kol gezdiği bir dönemi kapatarak, ulusal hamleler çağını ardı sıra açan Cumhuriyet, en başta ekonomiyi öz kaynaklarla, öz akıl ve bilek gücüyle kurarak; ekonomik bağımsızlığın, siyasal bağımsızlığın teminatı olduğu şiarıyla hareket etti.

O dönemde yurdun dört bir yanında pek çok fabrika kuruldu. Böylelikle hem bölgeler arası eşitsiz dağılımın önüne geçildi hem de ulusal bilincin, üretilen nesnelerin dolaşıma sokulması sürecinde oluşmasına dikkat edildi. O özenli zamanlarda, “yerli malı yurdun malı”ydı gerçekten...

Büyük sosyolog George Simmel, değerın modern çağda öznenen nesneye geçtiğini ve öznenin nesneye yaklaşma çabası içinde aslında ondan uzaklaştığını söyler. Cumhuriyet, işte, milli hamleleriyle bu nesneye değer geçişini tersyüz etmenin ve özneye onur bahşetmenin adıydı.

Sümerbank, cumhuriyetin gurur hanesinde yer alan, bir ulusu giydirme ayrıcalığına sahip ulusal hazinemizdi. O da “özelleştir ve yok et” furyasında, kaşla göz arasında kaybedildi. Şimdi anılar ve tarih onu bize bir kez daha, bu sergi aracılığıyla geri getiriyor. Cumhuriyetin biricikliğini, özgünlüğünü ve bu toplum için giriştiği büyük dönüşümü kendi cephesinden aktarıyor.

Sümerbank'ın zaman tünelinden çekip çıkarılmış on binlerce deseni içinden serigrafi baskı ve dijital baskı ile dizayn edilenlerden bir bölümü, şimdi sergi halinde insanlarımızla buluşuyor.

Cumhuriyetin genç yüreğinin, heyecanı daim olarak genç kalmış aklının ortaya koyduğu bu sergiyi her yaştan insanımızın gezmesini özellikle arzu ederim... Sümerbank ve benzeri hamleleri bilmek, o koşulların atılımcı ruhunu bilmek; o geçmişe dönmek demek değildir. O geçmişten, o anlayıştan kuvvet alarak, yeni çağı yakalamak, her koşulda yerli kalmanın bilincine sahip çıkmak demektir.

Sümerbank sergisi; bizlere, özgüvenin ve öz inanın neleri yapmaya kadir olduğunu bir kez daha gösteriyor.

Bizlere sergi vesilesi ile bu buruk ve anlamlı sevinci yaşatan arkadaşlara teşekkürlerimi sunarım.

Saygı ile,

Alper TAŞDELEN
Çankaya Belediye Başkanı

BİR ULUSU GİYDİRMEK:

1956-2000 YILLARI ARASI SÜMERBANK DESENLERİ

1930'lu yıllardan itibaren Türk ekonomi tarihinde Cumhuriyet dönemi süresince yapılan en önemli atılımlardan biri olan Sümerbank, özelleştirilinceye kadar sanayileşme hamlesinin temelini teşkil eden sembol isimlerinden biri olmuştur. Sümerbank'ın bir devlet girişimi olarak yerli malını kullanılmaya özendirici girişimleri, ülke ekonomisine yönelik kalkındırma politikaları ve Türk tekstil tarihi içindeki önemli konumu, kurumu sahip çıkılması gereken bir değer haline getirmiştir. Ekonomik kısıtlamalara bağlı olarak sınırlı malzeme ve renk kullanımlarına rağmen Sümerbank kumaşları ve özgün desenleri ile ulusal bir tekstil desen üslubu ve moda yaratmıştır. Sümerbank Türkiye'nin modernizasyon projesinde ekonomik, kültürel ve sosyal açıdan önemli bir rol oynamıştır. 1930'lı yıllardan itibaren kentsel ve kırsal alanlarda sınıfsal bir bütünleşme sağlamış, yerel üretimi teşvik etmiştir. 1987 yılından itibaren başlayan özelleştirme sürecinden sonra ülkenin neredeyse her ilinde açılmış olan fabrikalar kapatılmış, işletmelerin bir kısmı özel sektöre, belediyelere ve üniversitelere devredilmiş, fabrikalarda yer alan kumaş örnekleri ve makine parklarının birçoğu tahrip olmuştur. Tüm bunların sonucunda Sümerbank'ın üretimi 2000'li yıllardan itibaren tamamen durdurulmuştur. Sümerbank'tan geriye önemli bir tekstil arşivi kalmıştır. Bursa Merinos Tekstil ve Sanayi Müzesi bu arşivi müzeye dönüştürmeyi başarmıştır. Nazilli Basma Sanayii Müessesesi 'ne ait kumaş arşivi Adnan Menderes Üniversitesi tarafından, İzmir Halkapınar Basma Sanayii Müessesesi 'ne ait arşiv ise İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü tarafından korunmaya alınmıştır.

Başlangıçta Sümerbank Fabrikaları özellikle tekstil alanında üretim yapan fabrikalar olmuştur. Kayseri Bez 1934, Bursa Merinos ve Bünyan 1935, Ereğli Tekstil 1936 yılında kurulmuştur. Nazilli Basma 9 Ekim 1937 yılında Atatürk tarafından açılmıştır. Takip eden yıllarda Gemlik, Malatya, Isparta, Kastamonu, Adana, Erzincan, Hereke Sümerbank Fabrikaları kurulmuştur. İkinci Dünya Savaşı döneminde, Kayseri ve Nazilli fabrikalarında bir grup dokuma işçisinin askere alınışı nedeniyle fabrikalarda yüzlerce tezgâh boş kalmıştır. Sümerbank, bu durum karşısında 100 civarında tezgâhı İzmir'e taşımaya ve çevreden sağlanacak iş gücüyle bu tezgâhları işletmeyi düşünmüş ve Halkapınar'da girişimlere başlamıştır. İzmir Halkapınar Basma Sanayii Müessesesi'nin temeli ise ancak 1949'da atılabilmektedir. İplik ve dokuma işletmeleri 5 Kasım 1953 tarihinde, basma işletmesi ise Ocak 1955 tarihinde işletmeye açılmıştır. 1955 yılından itibaren basma, pazen gibi pamuklu kumaşlar üreten fabrika, ilerleyen yıllarda viskon kumaş üretimi de yapmıştır. Daha sonraki yıllarda Denizli, Bergama, Manisa, Antalya, Kahramanmaraş, Eskişehir, Karaman, Nevşehir, İstanbul, Kocaeli, Bolu, Zonguldak, Ordu, Diyarbakır, Adıyaman, Sivas, Konya, Aydın, Ankara, Tunceli, İçel ve Çanakkale Sümerbank Fabrikaları açılmıştır. Özelleştirme politikaları kurumu olumsuz yönde etkilemiş, İzmir Halkapınar Basma Sanayii Müessesesi üretimini 2001 yılında durdurmak zorunda kalmıştır.

Sümerbank, Sanayi ve Maadin Bankası'ndan dört fabrikayı devralarak işe başladığında bu fabrikaları ilkel bir üretim atölyesi olmaktan kurtarmış ve teknolojik aşamaların gereği olan yatırımları yaparak modern işletme görünümüne kavuşturmuştur. Aynı zamanda ülke genelinde büyük bir istihdam sağlayarak, yıllarca

başarı ile yönetilmiş, her alanda Türk halkının ihtiyacına cevap veren bir kurum olmuştur. 1980'li yıllarda "Uyuyan bir Dev" olarak nitelendirilen Sümerbank, 1985 yılından itibaren yeni bir yapılandırma sürecine girmiştir. Bu süreçte pazarlama, personel eğitimi, yönetim anlayışı, ihracat ve mağazalar olmak üzere her alanda büyük bir atılım yapmıştır. 1930'larda biçimlenen organizasyon düzeni, iki savaş arası devletçiliğin gerekleriyle oluşan ve bunu uzun yıllar başarıyla sürdüren yapı, değişen dünya ve ülke gerçekleriyle hızlı büyüyen Türkiye ile uyum sağlamakta güçlük çekmiştir.

2001 yılında kapatılan İzmir Halkapınar Basma Sanayii'ne ait kumaş albümleri, İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü tarafından 2006 yılında korumaya alınmıştır. Fakültemizde bulunan mevcut arşivin dijitalleştirilmesi ve Türkiye tekstil tarihine ilişkin kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması amacı ile 2014 yılında "Dijital Tekstil Desen Arşivi ve Sanal Müze Oluşturulması" isimli projenin hazırlıklarına başlanmıştır. Sümerbank'ın geride bıraktığı bu desen arşivinin dijital bir müze platformunda sergilenmesine yönelik olarak hazırlanan bu proje, İzmir Kalkınma Ajansı tarafından 25 Aralık 2014 tarihinde onaylanmış ve 2015 Aralık ayında proje tamamlanmıştır.

Proje kapsamında Sümerbank Halkapınar Basma Sanayii Müessesesi tarafından 1956-2001 yılları arasında üretilmiş, dönemi en iyi şekilde yansıttığı düşünülen yaklaşık 6000 kadar kumaş dijital ortama aktarılmıştır. "TUDİTA- Türkiye Dijital Tekstil Arşivi" www.tudita.com web adresi 13 Kasım 2015 tarihinde paylaşıma açılmıştır. Ayrıca aynı tarihte Sümerbank kumaş arşivi "Bir Ulusu Giydirmek: 1956-2000 Yılları Arası Sümerbank Desenleri" başlıklı sergi ile Ahmed Adnan Saygun Sanat Galerisi'nde sergilenmiş, ardından 27 Ekim-13 Kasım 2016 tarihleri arasında Aydın Arkeoloji Müzesi'nde, 19 Ocak-5 Mart tarihleri arasında ise Bursa Merinos Tekstil Sanayi Müzesi'nde izleyici ile buluşmuştur.

Sergide 1930'lu yıllardan 2000'li yılların başına kadar yaşanan dünya kültür ve moda tarihi açısından önemli olaylar ve bu olayların Türkiye'deki yansımaları bir zaman çizelgesi üzerinde anlatılmıştır. 1956-2001 yılları arasında üretilen yaklaşık 200.000 farklı kumaş arasından seçilen örnekler serigrafi baskı ve dijital baskı teknikleri ile yeniden üretilerek dönem giysileri dikilmiştir. Binlerce değerli tekstil tasarımcısının üzerinde çalıştığı Sümerbank desenlerini "Bir Ulusu Giydirmek: 1956-2000 Yılları Arası Sümerbank Desenleri" başlıklı sergi ile bu defa Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde izleyicilerin beğenisine sunulmuştur.

Saygı ve sevgilerimizle,

TUDİTA Ekibi

* "Bu yayın İzmir Kalkınma Ajansının desteklediği <Dijital Tekstil Desen Arşivi ve Sanal Müze Oluşturulması Projesi> kapsamında hazırlanmıştır. İçerik ile ilgili tek sorumluluk <İzmir Ekonomi Üniversitesi>'ne aittir ve İzmir Kalkınma Ajansı'nın ve Kalkınma Bakanlığı'nın görüşlerini yansıtmaz."

1930'LAR

SÜMERBANK'IN KURULUŞ YILLARI

1930'ların Türkiye'sinde ekonomik güçlükler ve yeni kalkınma politikaları sonucu kurulan Sümerbank, yaklaşık 70 yıllık bir süreçte Türk ekonomi ve tekstil tarihinin sembol isimlerinden biri olur. Sanayi ve Maadin Bankası'nın 1933 yılındaki sanayi planları kabul edildikten sonra, sanayileşmenin sorumluluğu Sümerbank'a verilir ve devletin olanakları Sümerbank aracılığıyla seferber edilir.

**"İşte, bu bir musikidir.
Evet, sanayinin musikisi,
uygar insanlığın yolunu açan
üretimin armonisi..."**

Mustafa Kemal ATATÜRK

**"Sümerbank Merinos Fabrikası,
çok kıymetli bir eser olarak millî sevinci artıracaktır.
Bu eser, yurdun, özellikle Bursa bölgesinin endüstri gelişimine ve büyük millî ihtiyacın
giderilmesine yardım edecektir. Eserin başarılmasından Ekonomi Bakanlığı'nı tebrik
ederim. Sümerbank direktörlüğüne teşekkür ve fabrikayı
gördüğüm gibi yüksek bilgi, tam düzenli idarede,
direktörüne başarı temenni ederim."**

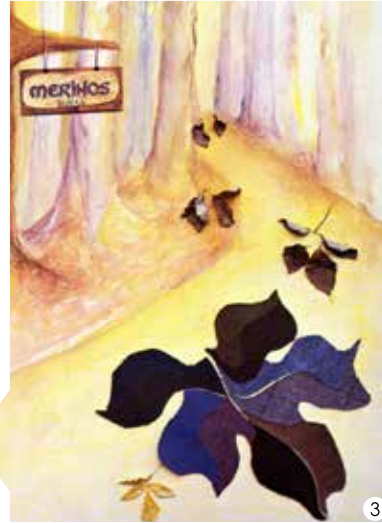
Mustafa Kemal ATATÜRK, 2 Kasım 1938

1930

1937'de Nazilli'de kurulan Sümerbank ile giyim ve dokuma sanayicileri devlet tarafından korunmaya alınır. Sümerbank kendi kumaşlarını, kendi özgün desenlerini ortaya çıkararak Anadolu'da bir moda devrimi yaratır. Sümerbank kumaşları toplumda yerli malı kullanımını pekiştirerek dayanıklı, ucuz ve zarif kumaşlar herkesin beğenisine sunulur.

**"Bursa Merinos ve Kayseri
Sümerbank Fabrikaları 1935,
Ereğli 1936, Nazilli 1937 yılında
kurulur."**

1930'lar

Sümerbank, 1933 yılından itibaren yurdun hemen hemen her yerine yerel malzemeyi kullanma amacıyla işletmeler açar. Sadece tekstil alanında değil çimento, tuğla, demir çelik, halı, ayakkabı gibi pek çok malzemeyi üretme amacıyla endüstriyel gelişmelerde bulunur. Başlangıçta dokuma ve iplik ağırlıklı üretim yapan fabrikaların ardından kurulan ilk basma fabrikası Nazilli Basma, 9 Ekim 1937'de üretime geçer.

Sümerbank ürettiği kumaşlarla sadece yurdu giydirmekle kalmaz. Aynı zamanda Türkiye'nin ilk tekstil tasarımcılarının yetiştiği bir okul olur. Türkiye'nin modernleşme döneminde verdiği burslarla yurtdışına bir çok öğrenci gönderir. Ülke için değerli mühendisler ve tasarımcılar yetiştirir. Çalışanlarını Rusya ve Almanya gibi ülkelere göndererek kendilerini geliştirmelerini sağlar. Dönemin sanayide öncü kuruluşlarından biri olur.

1930'LAR

SÜMERBANK'IN KURULUŞ YILLARI

Fabrika binaları, makineler için sadece bir barınak olmanın ötesinde yeni bir yaşam biçimini ve kültürünü de oluşturur. Fabrika sosyal tesislerinde balolar, danslar, partiler düzenlenir. Fabrika içinde sinema salonu, halkevi, spor kulüpleri, okul, kreş, özel dükkanlar, elektrik ve su santralleri ve özel atölyeler de vardır.

Bu yıllarda kadınlar spor yapmaya teşvik edilir. Fiziksel rahatlık gerektiren bu yeni etkinlikler sayesinde kadınlar spor giyim kavramıyla tanışır.

Bu dönemde kloş şapkalar kadınlar, fötr şapkalar ise erkekler arasında oldukça popülerdir.

1930'lar

1932 yılında dünya güzeli seçilen Keriman Halis'in bu başarısı, Türk kadının değişen çehresinin dünyaya tanıtılması açısından önemlidir. Akşam gazetesinin 02 Ağustos 1932 tarihli sayısında yer alan haberde bu hadise şu şekilde yer alır: "Dünyanın en ücra köşelerinde bile Türk kızının resmi görülecek, hayatına ait yazılar okunacak, Türk kadınlarının artık ... garpli hemşireleri gibi yaşadıkları ve çalıştıkları anlaşılabilecektir. İşte Keriman Halis hanımın muvaffakiyeti bilhassa bu itibarla mucibi memnuniyetlidir".

Güzellik konusunun gündemde olduğu bu dönemde güzellik ve hijyen ürünlerine ilgi oldukça fazladır. Cilt bakımı ve beden temizliğine yönelik ürün reklamları gazetelerde sıkça yer alır.

1930'lu yılların giyim kültürünü uluslararası boyutta etkileyen Hollywood stili Türk kadınlarını da etkisi altına alır.

Ev içi üretimin yaygın olduğu 1930'lu yıllarda kadınlar giysilerini farklılaştırmak için takıp çıkarılabilen fonksiyonel parçalar ve aksesuarlar üretirler. Tasarruf bilincinin yüksek olduğu bu dönemde gazeteler, ev tekstili ve çocuk giyimine yönelik tasarım önerilerine ve giysilerin korunmasına yönelik tavsiilere yer verirler.

1940'LAR

SAVAŞ MODASI

2. Dünya Savaşı sırasında Türkiye birçok alanda kendi ulusal ekonomisini canlandırmaya çalışmaktadır. Bu dönem giyim kuşama harcama yapmanın israf sayıldığı bir dönemdir.

Bu dönemde kadınlara yönelik hazırlanan dergilerde ve gazete köşelerinde giysilerin ömrünü uzatacak yaratıcı çözümlere yer verilir, yama ve dikiş teknikleri öğretilir. Bu kampanyalar II. Dünya Savaşı'ndan etkilenen ülkelerde çeşitli devlet kuruluşları tarafından desteklenir.

1940

2. Dünya Savaşı sırasında yaşanan malzeme kıtlığı moda silüetlerini etkiler. Savaşın kasvetli rüzgarları, 1939 yılında ilk sinyallerini vermeye başlar. Moda tarihini 1940'lı yıllarda zor zamanlar beklemektedir.

1940'lı yıllarda Türkiye'de kadın giyim modası İngiliz, Amerikan modasına benzer değişimleri takip eder. Giysiler son derece sade, militer bir tarzdadır. Köşegen vatkalı omuzlar, düz ve üniformalara benzeyen ceketler vardır. Halk, eskileri değerlendirerek yokluk yıllarında alternatif bir giyim biçimi yaratır.

12

BİR ULUSU GİYDİRMEK: 1956-2000 YILLARI ARASI SÜMERBANK DESENLERİ

Dönemin siyah-beyaz filmlerinin stilleri ve yıldızlarının giyinme biçimleri basın ve hayranları tarafından ilgiyle takip edilir. Özellikle "Kazablanka" (1943) filminin yıldızları Humphrey Bogart ve Ingrid Bergman 1940'lı yılların önemli yüzleri arasındadır.

"Philadelphia Hikayesi" (1940) filmi için bir araya gelen Cary Grant, James Stewart, John Howard ve Katharine Hepburn de stilleriyle ön plandadır.

1940'lar

Kıtlık zamanında yaratıcılıklarını kullanan kadınlar yeni saç aksesuarları tasarlar. İpek çorap bulamadıklarında bacaklarının arkasına çizgi çekerler. Özellikle farklı bağlama biçimleriyle moda dergilerinde yer alan saç boneleri ve eşarplar kadın giyiminin vazgeçilmez aksesuarlarıdır.

1947 yılında Dior'un "New Look- Yeni Görünüm" ü 1860'ların korseli bellerini anımsatmaktadır. Dior'un bu görünümü modanın savaş sonrasında yeni umutları tazelemesini sağlar. Bu kadınsı silüet dönemin diğer moda tasarımcılarını etkiler.

13

1940'LAR

SAVAŞ MODASI

1933 yılında kurulan Sümerbank için 1940'lı yıllar yeni girişimler dönemi olur. Ülkenin çeşitli yerlerinde kurulan fabrikalarda kumaş üretimleri başlar. Tasarruflu olma gerekliliğinin tüketiciler kadar üreticileri de etkilediği bu dönemde Sümerbank kumaşlarının renk seçenekleri kısıtlıdır. Sümerbank kumaşlarından dikilen elbiseler bu dönemde halkın her kesimi tarafından tercih edilmektedir.

Sümerbank'ın ilk tasarımcılarından Zekavet Bayer (Taş) ile yapılan bir röportajda, 1942 yılında dönemin Sümerbank fabrika müdürü Hikmet Sagun'un "Türk motiflerinden Türk basması hazırlansın" diyerek tasarımcıları Topkapı Müzesi'nde ve camilerde etüt yapmaları için İstanbul'a ve Bursa'ya gönderdiklerini anlatır. Türk motifleri ve Anadolu çiçekleri Sümerbank kumaşlarında yeniden hayat bulur.

1940'lar

**"1940 Malatya,
1944 Isparta,
1946 Adana,
1947 Kastamonu
Sümerbank
Fabrikaları
kurulur."**

2. Dünya Savaşı döneminde, 1942-43 yıllarında Kayseri ve Nazilli fabrikalarında dokuma işçilerinin bir kısmı askere alınır. Bunun sonucunda fabrikalarda yüzlerce tezgah boş kalır. Sümerbank, 100-150 tezgahı İzmir'e taşıma kararı alır. Çevreden sağlanacak iş gücüyle bu tezgahları işletmeyi düşünülür. İzmir Halkapınar Basma Sanayii Müessesesi'nin temeli ise ancak 1949'da atılır.

1950

Sümerbank tesisleri bu dönemde de sosyal bir fabrika olma işlevini sürdürür. 700 kişi kapasiteli Nazilli Sümerbank Basma Fabrikası'nın tiyatro salonunda çeşitli temsiller verilir. Fabrikanın radyosu, spor kulübü, müzik grubu ve çeşitli etkinliklerin sürdürüldüğü bir halkevi vardır.

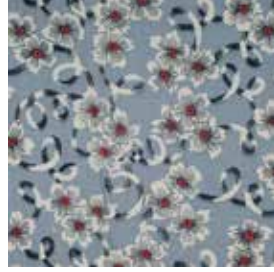
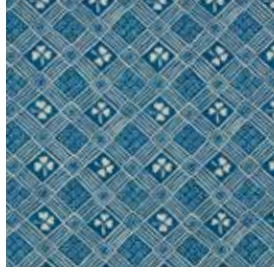

Özellikle Avrupa'lı tasarımcılar tarafından yaratılan kadınsı silüetler, Türk kadınlarının giyim biçimlerine de etki eder. Gazetelerde bel hattını vurgulayan ve kalçada genişleyen elbise ve tayyörilere yer verilir. Kürk gibi lüks giyime yönelik dekoratif detaylar yeniden giysileri süslemeye başlar.

1950'LER

AMERİKA'DAN ESEN MODA RÜZGARLARI

Sümerbank tarafından 1950'li yıllarda üretilen kumaşlarda az renk kullanıldığı dikkati çeker. Geometrik, puantiyeli ve küçük çiçekli desenlerin yer aldığı kumaşlar, hemen hemen her yıl tekrarlanır.

1950

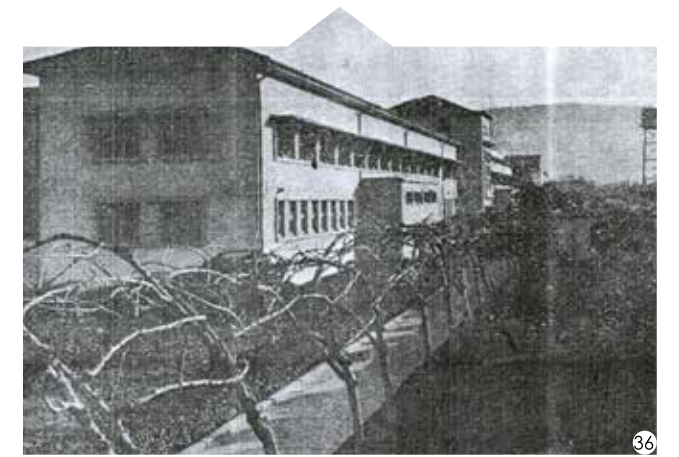
1950'li yıllarda dünya modasında ideal kadın çocuksu ve zarif bir güzelliğe sahiptir. Hollywood yıldızlarının etkisi ve medya aracılığıyla "genç kadını" görünümü, zarif feminen silüetlerle vurgulanır. Bu değişimde Christian Dior'un "Yeni Görünümü" oldukça etkilidir.

1950'li yıllarda dünya modasında başlayan feminen etkiler Türk modasını da etkiler. 1950'ler dünyada televizyonun ve radyonun yaygınlaştığı yıllardır. Özellikle reklamlarda kadının sunum biçimi kadının toplumdaki konumu hakkında önemli ipuçları verir. Amerikan yaşam tarzının vermiş olduğu rahatlık, yeni alışkanlıkların ortaya çıkmasına yol açar.

1950'ler

İzmir Halkapınar Basma Sanayii Müessesesi 5 Kasım 1953 tarihinde kurulur, baskı ünitesi 1955 yılında üretime başlar.

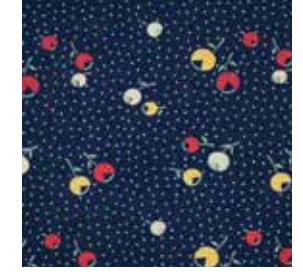

1950'li yıllarda emprime fabrikaları ve modern anlamda ilk mağazacılık girişimleri başlar. Şen Şapka, Yeni Karamürsel, Atalar ve Titiz ilk açılan mağazalardır. Hazır giyimde taksitli satışlar bu dönemde başlar. Milli değerleri korumak adına Türk kadınlarına ulusal giyim kültürünü ve yerel zanaat bilgisini öğretmeyi amaç edinen Olgunlaşma Enstitüleri de bu yıllarda aktif olarak faaliyet gösterir.

1950'LER

AMERİKA'DAN ESEN MODA RÜZGARLARI

Halk dilinde "mineli, yandım alamadım, tarla satıran" olarak adlandırılan çiçekli desenler en popüler desenler arasındadır. Topkapı Sarayı ve İstanbul camilerini etüt eden Sümerbank tasarımcıları Türk motiflerini de basma kumaşlara aktarır.

1950'ler

Bu yıllarda Sümerbank kumaşları son derece erişilebilir bir malzeme haline gelir. Amerikan yaşamının giysilerde belirgin olarak ortaya çıktığı örnekler Türk kadın giyim modasını da etkiler. 1950'li yıllarda nüfusun büyük bir çoğunluğunun köylerde yaşadığı bir ülkede, Sümerbank basmaları batılı moda dergilerinden takip edilen modellere uygun bir şekilde evlerde dikilerek Türk kadını için yeni giysi alternatifleri yaratılır. Modeller Sümerbank tarafından basılan dergilerde çeşitli kalıplarla verilir. Düzenlenen defilelerle ülke çapında hemen hemen her sınıftan kadının giyiminin bir parçası olur.

18

Nazilli Basma Sanayii Fabrikası'nın sosyal tesislerinde düzenlenen balolarda kadınlar Sümerbank basmalarından dikilmiş elbiselerini giyerler, erkekler ise çiçekli basma kumaşlardan dikilmiş kravatlarını takarlar.

1960

19

1960'LAR

MODADA FÜTÜRİZM VE HER YER SÜMERBANK

Bu yıllara ait Sümerbank desenlerinde çiçekli, geometrik, çizgili, şal desenli kumaşların yanı sıra hayvan figürleri ve 60'lı yılların yuvarlak hatlı formları da görülür.

1960

"Uzay Çağı" olarak da adlandırılan 1960'lı yıllarda, bilimsel gelişmeler, uzay araştırmaları, yaygınlaşan medya araçları ve fütüristik tasarım anlayışı etkisini giysilerde de göstermeye başlar. Kadınlar açısından en önemli değişim ise çağın özgürlük anlayışını bedenlerinde taşımalarıdır.

Pop Art akımının yaratıcısı Andy Warhol, tüketim kültürü eleştirileri ve çarpıcı sanat yaklaşımlarıyla tüm dünyada bir çığır açar. "Herkes bir gün 15 dakikalığına ünlü olacaktır." cümlesiyle popüler kültürü çağdaş sanat ve entelektüel düşünce dünyasına taşır.

1960'lar

Efsanevi müzik grubu Beatles, tarzları ve konser performansları ile 60'larda dünya çapında büyük bir hayran kitlesine sahip olur. "Mod" stili saç kesimleri ve giysi seçimleriyle dünya moda tarihine damga vururlar. Ardından kitleleri sürükleyen bir diğer isim ise Elvis Presley'dir.

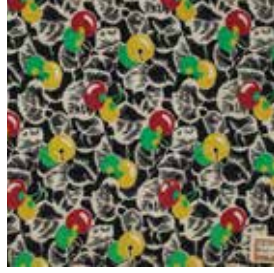
Dönemin güzellik ikonlarından biri "Barbarella" karakteriyle Jane Fonda olur. Kadınlara dair stereotipik güzellik anlayışını alaşağı eden en önemli isim ise "Twiggy"dir. Artık yeni güzellik ideali anoreksik, çocuksu, androjen vücutlardır.

1960'LAR

MODADA FÜTÜRİZM VE HER YER SÜMERBANK

BİR ULUSU GİYDİRMEK: 1956-2000 YILLARI ARASI SÜMERBANK DESENLERİ

1960'lar

Yves Saint Laurent: Mondrian Elbisesi

kendi kimliklerinin bir ifade biçimi olarak giysilerini bir sembol olarak kullanırlar. Özellikle Türkiye'de 68 kuşağı gençliğinin, döneme başkaldırması Anadolu Rock olarak isimlendirilen müzik türünü ortaya çıkarır. Bu akım, Anadolu motiflerinden etkilenen kendine özgü bir giyim stilini başlatır.

1960'lı yıllar, tüm dünyada giysiler açısından reform niteliği taşır. Bir yandan 27 Mayıs 1960 ihtilaliyle sonuçlanan öğrenci hareketleri, kadın hareketleri, azınlık hareketleri, bir yandan da 1961 Anayasası ile başlayan özgürlük ortamı sonucunda giysilerde de değişimler yaşanır. Erkekler bu yıllarda saçlarını uzatmaya başlar. Alt kültürler

Sümerbank bu yıllarda da yurdun her yerinde, her yaşta bireyi giydirmekte, hatta evlerini döşemektedir.

Türkiye'de toplumsal yaşamda, endüstriyel alanda ve sanat dünyasında yenilikler dönemidir. Türkiye'de üretilmiş ilk otomobillerden "Anadol" bu yıllarda piyasaya çıkar.

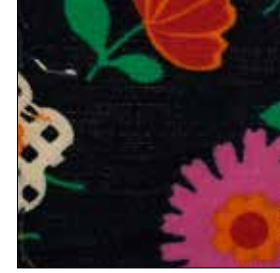
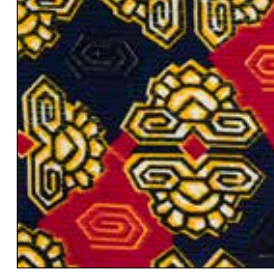

Hazır giyim endüstrisinin başlaması ve yeni sentetik malzemelerin giysi tasarımlarında kullanılması ile Türk moda tarihinde de fütüristik tasarımlar ortaya çıkar. Ayrıca 60'lardan önce başlayan "elde bulunan malzemeleri değerlendirme" alışkanlığı bu dönemde de devam eder. Dönemin moda dergilerinde "şık olmak için mutlaka pahalı kumaşlar gerekmediği" mesajı sıklıkla verilir.

1970'LER

MODADA DOĞAYA DÖNÜŞ VE SÜMERBANK'IN OLGUNLUK YILLARI

Zafer Toprak, 1970 li yılları Sümerbank'ın "olgunluk yılları" olarak tanımlar. Bu dönem Sümerbank'ın basma desenleri önceki yıllara göre daha canlı tonlarda ve daha iri formlardadır. Parlak renkler üzerine basılmış iri çiçekler dikkat çeker.

1970

55

1970'li yıllarda dünyada savaş karşıtı hareketler güçlenmeye başlar. Dünya çapında azınlık grupları, feministler, çevreciler ve ötekileştirilmiş gruplar, haklarını savunmak için yaratıcı çözümler üretirler. Bu yıllar dünya tarihinin barışçı hareketler anlamında en renkli dönemleridir.

56

Jeanne Larvin'a ait Anadolu kilimleri etkisinde hazırlanmış tasarımlar.

57

Kente göçmüş ancak göçerken de geleneksel alışkanlıklarını kaybetmemiş kitleler, yaşadıkları süreci arabesk müzik ile anlatırlar. Orhan Gencebay, bu tarzın en önemli isimlerinden biri olur.

Erol Büyükburç, Cem Karaca, Moğollar ve Barış Manço gibi sanatçılar ise Anadolu motiflerini ve takılarını giyim tarzlarına adapte ederler.

58

59

1975 yılında Türkiye'nin ilk mankenlik ve fotomodellik ajansı Başak Gürsoy tarafından kurulur. Mankenlik kariyerini 1966-1981 yılları arasında sürdüren Gürsoy'un önderliğinde Türk moda tarihinde öncü girişimler başlar. Başak Gürsoy aynı yıllarda Sümerbank için de defileler düzenler.

Sümerbank için 70'li yıllar en başarılı yıllardır. Hazır giyim endüstrisinin atağa kalktığı bu yıllarda ilk moda festivalleri de başlar.

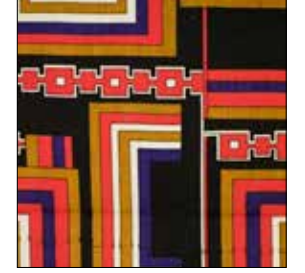
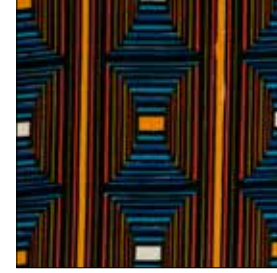
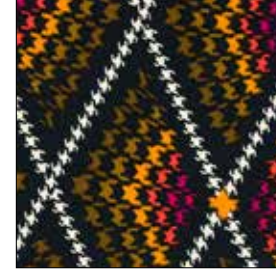
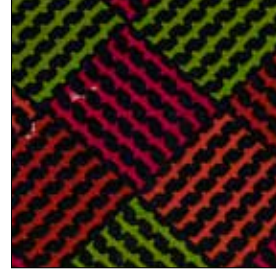
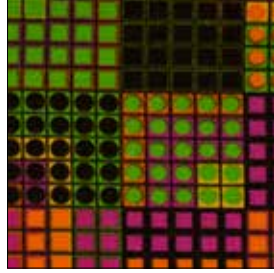
60

1970'ler

1970'LER

MODADA DOĞAYA DÖNÜŞ VE SÜMERBANK'IN OLGUNLUK YILLARI

BİR ULUSU GİYDİRMEK: 1956-2000 YILLARI ARASI SÜMERBANK DESENLERİ

1970'ler

Klasik Türk müziğinin en büyük isimlerinden Zeki Müren 1976 yılında Londra'da ilk konserini Royal Albert Hall'da verir. 3 Mayıs 1976'da BBC Türkçe'de bir söyleşi yapar. Sanatçı sahne kostümlerini çoğunlukla kendisi tasarlar. Alışılmış kalıpların dışına çıkan sahne kostümleri ile halkın ilgisini ve beğenisini sürekli üzerinde tutar.

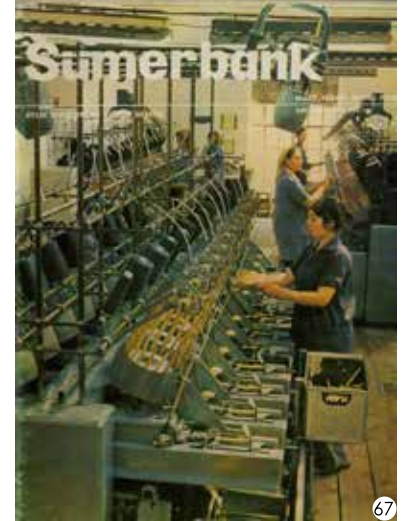
Türkiye'nin dünyadaki kültür ve moda elçisi olarak kabul edilen Zühal Yorgancıoğlu, İzmir Fuar'ında ilk kez Sümerbank defilesi hazırlayan tasarımcı olur.

1980

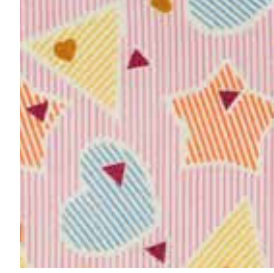
1970'li yıllar Sümerbank çalışanı Rabia Gözek.

1980'LER

ÖZELLEŞTİRME DÖNEMİ VE TÜKETİM YILLARI

80'li yılların ortalarına kadar Sümerbank bir duraklama dönemi geçirir. 1985 yılında yönetim anlayışı değişikliği kendini desenlerde de gösterir. Üretilen desenler yurtiçi ve yurtdışı piyasalarda alıcı bulur.

1980

1980'lerden sonra kadınlar iş yaşamında daha aktif bir şekilde rol almaya başlar. "Başarı için giyim" akımı kariyer sahibi kadının da giyim tarzını belirler. Kadınlar vatkalı kıyafetler ve altın düğmeli ceketlerle iş yaşamında güçlü bir görünüm sergiler. Bu dönemde ters konik silüet ve geniş omuzlar Türkiye'de de yaygın olarak kullanılır. Aynı zamanda Türkiye "yuppiller" ve "genç işadamları" kavramları ile tanışır. Yuppiller her hizmetin ve ürünün en iyisini aramaktadır.

Müzik dünyasında heavy-metal müziği altın çağlarını yaşarken, yeni pop müzik ilahları da dünyayı kasıp kavurmaktadır. Michael Jackson, Boy George, David Bowie ve Bon Jovi en popüler isimlerdir.

28

1980'ler

1980'lerin başında giysi ve kozmetik büyük bir sektör haline gelir. Aerobik ve jimnastik modasıyla beraber elastik taytlar, spor ayakkabılar, bol ve asimetrik giysiler, bileklere doğru daralan pantolonlar sıklıkla tercih edilen giysiler halini alır.

Aynı zamanda bu yıllarda olimpiyat halkaları moda tasarımcılarını etkiler. Spor etkinliklerinin arttığı, sağlık ve estetik konularının popüler olduğu görülür. Öte yandan, 1984 yılında Jean Paul Gaultier'in erkeklere etek giydirmesi bir şok dalgası yaratır.

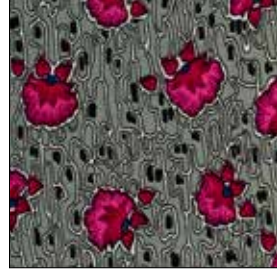

29

1980'LER

ÖZELLEŞTİRME DÖNEMİ VE TÜKETİM YILLARI

BİR ULUSU GİYDİRMEK: 1956-2000 YILLARI ARASI SÜMERBANK DESENLERİ

1980'ler

74

Bu yıllarda medyanın ve kadınların takip ettiği ünlüler arasında Ajda Pekkan, Nükhet Duru, Hülya Avşar, Müjde Ar, Yaprak Özdemiroğlu, Gülşen Bubikoğlu, Türkan Şoray, Emel Sayın ve Ahu Tuğba'yı saymak mümkündür. Dergilerde dönemin tanınmış yüzleri güzellik reçetelerini ve formda kalma sırlarını açıklar.

30

75

76

77

1980'ler Türkiye'de feminist hareketlerin yaygınlaştığı bir dönemdir. Duygu Asena, 1987 yılında yayınladığı "Kadının Adı Yok" adlı kitabı ile bu hareketin öncüsü olarak medyada adını duyurur.

78

80'lerde önemli moda tasarımcıları arasında Yıldırım Mayruk, Vural Gökçaylı, Rifat Özbek, Hayri Akduman, Cemil İpekçi, Canan Yaka ve Zühal Yorgancıoğlu bulunmaktadır.

79

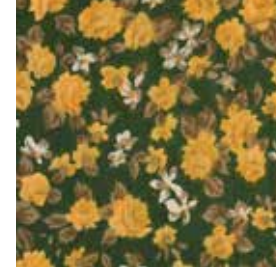
80

Derimod, Beymen, Zeki Triko, Vakkorama, Lee Cooper, Ayyıldız, Mudo, Faik Sönmez, Vepa gibi firmalar dönemin ünlü Türk giyim markaları arasında yer alır. Vakko, ülke çapında mağazacılık sektörünün yayılmasına öncülük eder.

31

1990'LAR

KÜRESELLEŞME VE BİREYSELLİK

1990

Diana Crane 1990'lardan sonraki zamanları "Bugünkü toplum modeline ilişkin değerlendirmelerde kamusal alanla özel alan arasındaki ilişkiyi biçimleyen, küresel etkilerin artmasıyla birlikte gittikçe daha karmaşıklaştıran, aynı zamanda da kültürel metinler ve sözsüz iletişim kodları arasındaki tutarsızlıkların oluşturduğu bir zaman" olarak tanımlar. (Crane, 2003)

Toplumsal yeni kahramanları film ve dizi oyuncularını ve popüler kültürün sunduğu bağımlılık yaratan nesneler olur.

32

1990'lar

1990'lardan sonra internetin, bilgisayarın gündelik yaşama girmesi, video oyunlarının yaygınlaşması, uydu yayıncılığında ki gelişmeler, özel televizyonculuk gibi etkenler moda endüstrisindeki değişimlere de hız kazandırır. 1990'lı yıllardan itibaren moda akımlarında çeşitlilik görülmeye başlar. Türkiye'deki birçok televizyon kanalında "Mobil Hayat", "Life Style", "Stil" gibi programlar yayına girer. Giyimle ilgili eski katı kurallar esneklik kazanır.

1990'lar ve 2000'li yıllara damgasını vuran bir çok moda devi, sadece tasarımları ile değil, görsel kimlikleri ile de modayı etkiler.

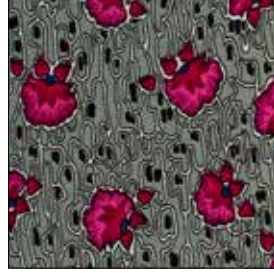
Tom Ford, Marc Jacobs, Vivienne Westwood

33

1990'LAR

KÜRESELLEŞME VE BİREYSELLİK

BİR ULUSU GİYDİRMEK: 1956-2000 YILLARI ARASI SÜMERBANK DESENLERİ

1990'lar

Türkiye 1990'lı yıllarda politik ve ekonomik açıdan büyük çalkantılar yaşar. Siyasi hareketlilik kültür politikalarını da biçimlendirerek ortaya hafızalardan silinmeyecek renkli görüntüler çıkarır. Türk pop müziğinin Tarkan, Çelik, Yonca Evcimik, Harun Kolçak, Sezen Aksu gibi isimleri kitlesel bir beğeni yaratır.

İstanbul'u moda kenti yapmak üzere, sektörün ve tasarımcıların el ele çalışmaları meyvelerini vermeye başlar. Özlem Süer, Ümit Ünal, Bahar Korçan, Arzu Kaprol, İdil Tarzı, Hakan Yıldırım, Hatice Gökçe ve Ezra-Tuba Çetin tarafından Moda Tasarımcıları Derneği kurulur.

Türkiye moda endüstrisi ve hazır giyim sektörü 1990'lı yıllardan sonra "tasarım" kavramını daha fazla içselleştirir. 1990'lı yıllardan itibaren Türk moda tasarımcıları dünya moda sahnesinde adlarını daha fazla duyurmaya başlar. Bu isimlerden biri de Kıbrıs asıllı Hüseyin Çağlayan'dır.

2000

Cemil İpekçi 2002 yılında dünya güzeli seçilen Azra Akın'ın elbisesini pazen kumaşlardan tasarlayarak gelenekseli tasarımla buluşturur.

SÜMERBANK'IN ÇİZGİSEL TARİHİ

Sümerbank'ın Çizgisel Tarihi, Türkiye Dijital Tekstil Arşivi, Tudita projesi kapsamında, Bir Ulusu Giydirmek: 1956-2000 Yılları Arası Sümerbank Desenleri Sergisi'nin bir parçası olarak hazırlanmıştır. Tasarlanan illüstrasyonlar, farklı anları canlandırarak Sümerbank'ın öyküsünü görsel olarak anlatmayı amaçlar. Serinin ilk eseri Türkiye haritası ve bayrağının birleştirildiği "Türkiye ve Sümerbank" adlı çalışmadır. Bu eser için seçilen kumaş desenleri Sümerbank'ın yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkisini vurgular. Serinin fabrika ve üretim ile ilgili çalışmaları "Pamuk Üretimi", "Nazilli Sümerbank Fabrikası" ve "Sümerbank Basma İşletmesi" adlı eserlerle tasvir edilmiştir. Kumaş üretiminden sonraki aşamalar "Terzi Atölyesi" ve "Sümerbank Mağazası" adlı eserler ile devam eder. O dönemde Sümerbank kumaşları, sadece bir ulusu giydirmekle kalmayıp evlerin döşenmesinde ön plandadır. "Türk Ailesi" ve "Misafir Odası" adlı eserlerde bu duruma dikkat çekilir. "Sümerbank Şehri" adlı son illüstrasyon Sümerbank kumaşlarının ulusal kimliğin bir parçası olduğunu vurgulamayı amaçlar.

İllüstrasyonlar el çizimi ile oluşturulup dijital teknik kullanılarak orijinal Sümerbank desenleri ile renklendirilmiştir. Orijinal kumaş desenleri illüstrasyonlara eklenmeden önce, kumaş örneklerinin fotoğrafları temizlenmiş, raporu çıkarılmış, renk çalışması yapılmış ve eser için uygun hale getirilmiştir. Eserler, elde katmanlar halinde kesilerek üçboyutlu bir etki elde edilmiştir.

SANATÇI HAKKINDA

Angela Burns, lisans eğitimini 1999 yılında Belfast/Kuzey İrlanda'da bulunan Ulster Üniversitesi Moda ve Tekstil Tasarım Bölümü'nde tamamladı. Ardından, yüksek lisansını 2001 yılında Sanat ve Beşeri Bilimler Araştırma Konseyi tarafından verilen bursla İngiltere'deki Winchester Sanat Okulu Moda ve Tekstil Tasarım Bölümü'nde tamamladı. Yüksek lisansı süresince, değişim programları çerçevesinde Hogeschool voor de Kunsten, Utrecht-Hollanda ve Institut Francais de la Mode, Paris-Fransa'da bulundu.

2006 yılında İzmir Ekonomi Üniversitesi Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü'nde öğretim görevlisi oldu. Üniversitede moda tasarımı ve çizim derslerini yürütmekte olan Burns, tekstil tasarımı ve illüstrasyon alanlarında bireysel olarak yaratıcı projeler geliştirmeye devam etmektedir.

www.angelaburnsillustration.com

ANGELA BURNS

BİR ULUSU GİYDİRMEK: 1956-2000 YILLARI ARASI SÜMERBANK DESENLERİ

Türk Ailesi

Terzi Atölyesi

Sümerbank Mağazası

Nazilli Sümerbank Fabrikası

KAYNAKÇA

- 10 Ekim 1937 Akşam gazetesi haberi: Nazilli basma fabrikası dün Atatürk tarafından altın bir anahtarla açıldı, Kaynak: (Ankara Üniversitesi Gazeteler Veritabanı) <http://gazeteler.ankara.edu.tr/dergiler/2399/171481/33808.pdf>
- Sümerbank çalışanları, Kaynak: İlhan Öden Arşivi.
- 1935 yılında açılan Bursa Merinos fabrikasına ait bir afiş, Kaynak: Zafer Toprak, Sümerbank, Creative Yayıncılık, Alaş Ofset, 1988,s.7.
- Nazilli Basma Sanayii açılışı, Fotoğraf: Elvan Özkavruk Adanır,2015.
- Halit Arpaç, Sovyetler Birliği'nde bir grup mühendis ve tasarımcı ile beraber,1930'ların sonları. Kaynak: Can Arpaç Arşivi.
- Nazilli Sümerbank fabrikasında sahnelenen bir tiyatrooyunu,1930'ların sonları. Kaynak: Can Arpaç Arşivi.
- Keriman Halis, Kaynak: <http://i.hurimg.com/i/hurriyet/90/770x0/56daf2d167b0a973240631e8>.
- Nazilli Sümerbank fabrikasında sahnelenen bir tiyatro oyunu,1930'ların sonları. Kaynak: Can Arpaç Arşivi.
- Dönem gazetelerinde yer alan güzellik ve hijyene yönelik ürün reklamları, Kaynak: 18 Ağustos 1937 tarihli Akşam gazetesi (Ankara Üniversitesi Gazeteler Veritabanı) <http://gazeteler.ankara.edu.tr/dergiler/2399/171677/37269.pdf>
- 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nda kız öğrenciler, Kaynak: 20 Mayıs 1936 tarihli Cumhuriyet gazetesi (Ankara Üniversitesi Gazeteler Veritabanı) <http://gazeteler.ankara.edu.tr/dergiler/62/1748/27172.pdf>
- Holivut İstanbul Magazin(1936), Kaynak: http://images.tsa.org.tr/photos/holivut_istanbul_magazin_41/01002050052513_1470301873.jpg
- 1939 yılına ait Yeni Mecmua dergisi kapağı, Elif Tekcan Arşivi.
- Dönemin kadın ve erkek giyiminde tercih edilen şapka modelleri ile ilgili ulusal ve uluslararası örnekler, Kaynak: <https://i.pinimg.com/564x/a3/f0/c3/a3f0c336e72ec47d8e6c7ff92cf645e2--cloche-hats-womens-hats.jpg>
- Dönemin kadın ve erkek giyiminde tercih edilen şapka modelleri ile ilgili ulusal ve uluslararası örnekler, Kaynak: <http://www.plain-olas.com/images/1930%20MW%20Fall-Win%20p246%20men%20hats.%20caps%201.jpg>
- 10 Temmuz 1934 tarihli Akşam gazetesi: Sicimden yapılan kemerler, Kaynak: (Ankara Üniversitesi Gazeteler Veritabanı) <http://gazeteler.ankara.edu.tr/dergiler/2399/171469/33527.pdf>
- Cecile Beaton'ın 1941 yılında British Vogue'da yayınlanan “Moda Yokedilemez” isimli fotoğraf çalışması, Kaynak: https://media.guim.co.uk/b5e1c6d2240a84b42530397f99bdf2bb217b9b4c/0_0_2362_2934/2362.jpg
- 1943'te İngiltere'de basılan “Yap ve Onar” isimli kitabın kapağı, Elvan Özkavruk Adanır Arşivi.
- 1944 Yılına ait palto, Kaynak: Gertrud Hehnert, A History of Fashion in the 20th Century, Könemann, Germany,2000,s.40.
- Paul Henreid, Ingrid Bergman ve Humphrey Bogart'ın yer aldığı Casablanca filmi, Kaynak: <https://theredlist.com/media/data-base/films/cinema/1940/casablanca-/013-casablanca-theredlist.jpg>
- 1940'lı yıllara ait saç aksesuarları, Kaynak: Les Collections du Kyoto Costume Institute: Fashion: Une histoire de la mode du XVIIIe au XXe siècle, Taschen, s.496-497
- 1940'lı yılların sonlarına doğru Jacques Fath tasarımları, Kaynak: <https://pleasurephoto.files.wordpress.com/2016/11/jacques-fath-1949-herbert-gehr-bc.jpg>
- Cary Grant, James Stewart, John Howard ve Katharine Hepburn Philadelphia Hikayesi (The Philadelphia Story) filmi için bir arada, Kaynak: https://i0.wp.com/www.doctormacro.com/Images/Hepburn,%20Katharine/Annex/Annex%20-%20Hepburn.%20Katharine%20%28Philadelphia%20Story.%20The%29_21.jpg
- 1947 yılına ait Christian Dior tasarımı, Kaynak: http://img.mp.itc.cn/upload/20170124/fabc3a9eecfd4882abb3cb2020aed42_th.jpeg
- Bir Sümerbank reklamı, Kaynak: Ömer Durmaz Arşivi.
- Nazilli Basma Sanayii'nde bir baloda Sümerbank basmasından elbiseleri ile bir grup kadın, Kaynak: Can Arpaç Arşivi.
- Sümerbank basma elbiseleri ile bir grup, Kaynak: Aykut Özkavruk Arşivi.
- Uzun yıllar Nazilli Sümerbank Basma Sanayii 'ye emek vermiş Nurettin Suat Filiz'e ait bir fotoğraf, Kaynak: Nurettin Suat Filiz Arşivi.
- 1940'lı yıllarda Sümerbank önlükleri ile bir grup öğrenci, Kaynak: Aykut Özkavruk Arşivi.
- Sümerbank'ın desen tasarımcılarından Zekâvet Bayer (Taş), Kaynak: İzmir Life, Nisan 2003.
- Nazilli Sümerbank Basma Fabrikası'nın tiyatro salonunda bir temsil, Kaynak: http://1.bp.blogspot.com/_vEFaJdzNd7Y/S7AKZO66l-nl/AAAAAAAAAKs/yA9k3Bbuf-M/s1600/eskiler09.jpg

BİR ULUSU GİYDİRMEK: 1956-2000 YILLARI ARASI SÜMERBANK DESENLERİ

- Ev-İş dergisinde yer alan giysi önerileri, 1948, Kaynak: Dilek Himam Arşivi.
- Ev-İş dergisinde yer alan giysi önerileri, 1948, Kaynak: Dilek Himam Arşivi
- 1950'li yılların feminen silüetlerini vurgulayan bir giysi, Kaynak: http://www.whitedress.ru/images/Image/old/50e_godi.jpg
- 1950'lı yıllar, feminen silüetleri vurgulayan giysiler içinde Türk kadınları, Kaynak: Aykut Özkavruk Arşivi.
- 1950'li yıllardan Şen Şapka reklamı, Kaynak: http://4.bp.blogspot.com/-A_mxVF-MGc0/TZnJa8LxGnI/AAAAAAAAAKc/pUfQhx-LDRa8/s1600/s%25CC%25A7apka2.jpg
- İzmir Basma Sanayi Müessesesi, Kaynak: Sümerbank Aylık Endüstri ve Kültür Dergisi, Temmuz 1961, Cilt: 1, Sayı:1, Devlet Nüshası, İsmail Öztürk Arşivi, 31 Temmuz 1961,s.29.
- 1950'li yıllarda bir aile, Kaynak: Aykut Özkavruk Arşivi.
- 1950'li yıllarda yazlık Sümerbank basma elbiseleri ile ait bir grup genç kız, Kaynak: Aykut Özkavruk Arşivi.
- 1950'lerden bir Sümerbank reklamı, Kaynak: Ömer Durmaz Arşivi.
- 1950'li yıllarda iki çift, Kaynak: Elvan Özkavruk Adanır Arşivi.
- Sümerbank basma elbiseleri ile Türk kadınları, İllüstrasyon: Kardelen Aysel.
- Sümerbank basma kravatları ile Türk erkekleri, İllüstrasyon: Kardelen Aysel.
- Andre Courreges uzay çağı tasarımları, Kaynak: The Fashion Book, Phaidon, 2014, s.125.
- Andy Warhol'a ait Campbell's Soup Dress, Kaynak: <http://images.metmuseum.org/CRDImages/ci/web-large/DT420.jpg>
- Pop art akımının yaratıcısı ünlü sanatçı Andy Warhol, Kaynak: <https://s3.amazonaws.com/coursera-uploads/user>
- Efsanevi müzik grubu Beatles, Kaynak: <http://s1.dmcn.net/SICtr/1280x720-kiz.jpg>
- 1960'ların anoreksik mankeni ve güzellik ikonlarından biri olan Twiggy, İlüstrasyon: Kardelen Aysel.
- Tarzı ve güzelliği ile bir döneme damgasını vurmuş olan aktris Türkan Şoray, Kaynak: http://i.ensonhaber.com/resimler/diger/turkan_5058.jpg
- Türk sinemasının stili ile farklılık yaratmış aktörlerinden biri Ayhan Işık, Kaynak: <http://imganaliz.hurriyet.com.tr/Livelmages>
- Yves Saint Laurent tasarımı Mondrian elbisesi, 1965, Kaynak: Marnie Fogg, Modanın Tüm Öyküsü, Thames&Hudson, Ekim 2014,s.360.
- 68 kuşağına ait bir grup öğrenci, Kaynak: Aykut Özkavruk Arşivi.
- 1960'lı yıllara ait bir Sümerbank reklamı: http://www.bizde.com/resim/335/tn408/d-k-eski-sumerbank-reklamı-mb31772_3359493_r1.jpg
- 1960'lı yıllara ait bir aile fotoğrafı, Kaynak: Aykut Özkavruk Arşivi.
- 1970'lerin ünlü "Savaşma Seviş" sloganı, Kaynak: <http://i.ytimg.com/vi/4Ql02ChD5Kw/maxresdefault.jpg>
- 1970'lerin çiçek çocuklarıyla beraber simge olmuş ünlü Volkswagen arabalar, İllüstrasyon: Kardelen Aysel.
- 1970 yılı Jean Lanvin'a ait Anadolu motiflerinden esinlenerek tasarlanmış elbiseler, Kaynak: History of Twentieth Century of Fashion, Elizabeth Ewing, Batsford Ltd., Fourth Edition, 2001, s.226.
- Orhan Gencebay, Kaynak: Gökhan Akçura arşivi, Adam dergisi, Haziran 1975, 75 Yılda Değişen Yaşam Değişen İnsan Cumhuriyet Modaları,Tarih Vakfı Yayınları, Dilek Özkan(ed.), İstanbul,1999 içinde, s.73.
- Anadolu Rock müziğinin önemli isimlerinden Barış Manço ve Cem Karaca, İlüstrasyon: Kardelen Aysel.
- Başak Gürsoy, Kaynak: <http://gcube.milliyet.com.tr/Detail/2009/11/06/turkiyenin-ilk-mankenleri-manken-yerli-manken-1108223.jpg>.
- Ünlü moda tasarımcısı Zühal Yorgancıoğlu tarafından hazırlanan ve 1970'lerde düzenlenen bir Sümerbank defilesi, Sümerbank'ın Aylık Endüstri ve Kültür Dergisi, Şubat 1971, TİSA Matbaacılık Limited Şirketi, Ankara, 1971, sayı:104.
- Zeki Müren ilginç bir sahne kostümü ile, Kaynak: <http://4.bp.blogspot.com/>
- Zühal Yorhancioğlu, Kaynak: <http://scottwoodhamphotography.zenfolio.com/img/s/v-3/p246728234-3.jpg>
- 1970'li yıllara ait Zühal Yorgancıoğlu tasarımı, Kaynak: http://4.bp.blogspot.com/-hIH_hPglgbl/T8852B6_kI/AAAAAAAAABDdU/JGQ6-RD1PUQ/s1600/IMG_8540.JPG
- Bir Sümerbank reklamı, Kaynak: Sümerbank'ın Aylık Endüstri ve Kültür Dergisi, Mart 1979, TİSA Matbaacılık Limited Şirketi, Ankara, sayı:201,1 Arka Kapak.
- 1970'li yıllarda Sümerbank İzmir Halkapınar Basma Sanayii'nde çalışan Rabia Açık Gözek, Kaynak: Rabia Açık Gözek Arşivi.
- Rabia Açık Gözek'in fabrika kimlik kartı, Kaynak: Rabia Açık Gözek Arşivi.

67. Sümerbank Reklamı, Kaynak: Dilek Himam Arşivi.
68. Jean-Louis Scherer'in 1983 tarihli siyah beyaz etekli takımının, 1980'lerde popüler olan üçgen görünümlü bir örneği, Kaynak: Marnie Fogg, Modanın Tüm Öyküsü, Thames&Hudson, Ekim 2014,s.436.
69. Michael Jackson: Thriller albümü, Kaynak: Catherine Hayward, Bill Dunn, Man About Town: The Changing Image of the Modern Male, 2001.
70. 1980'lerin Heavy Metal yıldızlarından Jon Bon Jovi, Kaynak: http://41.media.tumblr.com/e6bfe8720bf2e378711e326d258c0525/tumblr_mkcr23nxDr1qiw0xlo1_1280.jpg.
71. Dönemin önemli moda tasarımcılarından Jean Paul Gaultier, Kaynak: 100 Contemporary Fashion Designers, Edited by Terry Jones, Taschen,2007,s.218.
72. Model Christie Brinkley, Kaynak: Marnie Fogg, Modanın Tüm Öyküsü, Thames&Hudson, Ekim 2014,s.428.
73. 1980'lerde Türkiye'de de büyük beğeni toplamış popüler televizyon dizisi "Hanedan", Kaynak: <http://i.dailymail.co.uk/i/pix/2011/07/21/article>
74. Pop Star Ajda Pekkan, Kaynak: <http://www.gercekpop.com/wp-content/uploads/1987/11/Ajda-Pekkan-S%C3%BCper-star-IV-1987.jpg>
75. 1980'lerin sinema yıldızlarından Ahu Tuğba, Kaynak: Fehmi Caba Arşivi.
76. 1980'lerin feminist hareketlerine önemli katkı yapan Duygu Asena'nın kitabı "Kadının Adı Yok", Kaynak: http://3.bp.blogspot.com/-OOeiYl6AL00/UnWg_vLw3tI/AAAAAAAAAlg/7PawS4WvjLM/s1600/KADININ-ADI-YOK-Roman-Imzali-Duygu-ASENA__16839514_0.jpg
77. Duygu Asena, Kaynak: http://img.haberler.com/haber/470/duygu-asena-nin-dogum-gunu-etkinliklerle-8358470_x_o.jpg
78. Rifat Özbek'e ait A la Özbek koleksiyonuna ait bir dergi çekimi, Kaynak: Dilek Himam Arşivi.
79. 1980'lerde moda tarihine tarzıyla trendsetter olarak geçen müzik yıldızı Madonna, İllüstrasyon: Kardelen Aysel.
80. 1980'li yıllara ait bir Derimod reklamı, Kaynak: Dilek Himam Arşivi.
81. 1990'lar sonrasında farklı alt kültürler ve gençlik hareketlerine örnekler, Kaynak: www.basatap.com/japan, basatap dergisi, s.08.
82. Titanik film afişi, Kaynak: <http://cdn.traileraddict.com/content/paramount-pictures/titanic.jpg>.
83. 1990'lı yılların sevilen televizyon dizisi "Friends", Kaynak: <http://img2.tvtome.com/i/u/28c79aac89f44f2dcf865ab8c03a4201.png>.
84. 1990'ların süpermodelleri, Kaynak: <http://www.iffashion.com/wp-content/uploads/2016/06/peter-lindbergh.jpg>
85. Jean Paul Gaultier'in "Raw and Refined" adlı 1994 ilkbahar-yaz koleksiyonu. Kaynak: <http://www.openingceremony.us/userfiles/image/news/nov13/man-skirts/110513-man-skirts-12.jpg>.
86. Moda tasarımcısı Tom Ford, Kaynak: <http://static.guim.co.uk/sys-images/Guardian/About/General/2015/3/18/1426678014384/Tom-Ford-009.jpg>.
87. Moda tasarımcısı Marc Jacobs, Kaynak: https://thedesignbeauty.files.wordpress.com/2013/01/61178_marc_jacobs4-elle-nov09_122_391lo.jpg
88. 1970'lerden günümüze punk akımını moda tasarımına aktaran Vivienne Westwood, Kaynak: <http://rankin.co.uk/media/Vivienne-Westwood.jpg>.
89. Sezen Aksu'nun Gülümse adlı albüm kapağı, Kaynak: <http://sezenaksu-sarkilari.com/img/album/250/1991-gulumse.jpg>
90. 1990'ların yeni pop starı Tarkan, Kaynak: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/tr/thumb/5/56/11yinesensizcdcover.jpg/250px-11yinesensizcdcover.jpg>.
91. 1990'ların ünlü söz yazarı Aysel Gürel, Kaynak: <http://www.sarkisozuara.net/uploads/sanatci/2015/02/17/9c91014297fe-5c205ee2ac85de0ac5da.jpg>
92. Moda Tasarımcıları Derneği logosu, Kaynak: http://2.bp.blogspot.com/-mKS4NB_MXdk/UP7d64BbDyl/AAAAAAAAAci/JJRdb-Ye8Ap8/s1600/MTD_Logo.jpg
93. Hüseyin Çağlayan, Kaynak: http://showstudio.com/img/contributors/1-200/143_960n.jpg?1313338951
94. Hüseyin Çağlayan'ın sonbahar-kış 2000 koleksiyonundan bir görünüm, Kaynak: <http://www.tokyofashiondiaries.com/wp-content/uploads/2011/04/phantomlimb3.jpg>
95. Cemil İpekçi, Kaynak: <http://www.son.tv/resim/detay/16/168703.jpg>
96. Cemil İpekçi'nin Sümerbank basması ile tasarladığı giysisi ile 2002 Dünya Güzeli Azra Akın, Kaynak: <http://thisismyfashion.blogcu.com/azra-akin-in-2002-dunya-guzellik-yarismasindaki-elbisesi/10552869>.

